

Hvis Andreas havde stået ved siden af mig, havde jeg smadret hans fjæs. 6

KONGE, KLOVN ELLER TOPSCORER?

Er du klassens konge, klovnen, den stille fyr, nørden eller ham, der scorer — på fodboldbanen, til festerne eller begge dele? Uanset hvilket mærkat, vi har på os, og hvor meget eller lidt, vi synes om vores rolle, er det ofte lige så meget vores egen skyld, som det er de andres, at vi er endt som netop klovnen eller kongen. Er du glad for at være den, du er? Det var jeg ikke, da jeg var teenager. Og det fik mig til at træffe nogle dumme og uovervejede beslutninger ...

- Kom nu, Per! Det er din tur.
- Drop nu de der klovnenumre, Per.
- Per, vi gider ikke være på hold med en klovn. Skyd nu bare! Jeg hopper og danser, fægter løs med armene og lægger ansigtet i stillinger, der er så grimme, at de burde være ulovlige. Hvorfor griner de ikke? Det plejer de jo at gøre ...
- Tjek lige grimme-Per! Klovnen kan jo ikke finde ud af rundbold! Andreas' kongestemme gjalder ud over det hele. Den når mig som

en spids kniv og borer sig ind i min mave. NU griner de andre. Deres hånlige latter knockoutter mig ved solar plexus. Jeg kan ikke få luft. Tårerne presser på indefra. Du begynder bare ikke at tude, Per, siger jeg til mig selv. Det gør du bare ikke.

— Aben springer, men der er ingen til at skyde, fortsætter Hans Majestæt nedsættende.

Latteren lyder igen.

Mine kinder bliver varme. Rødmen spreder sig til ørerne, og eksplo-derer i et raserianfald.

— AAAARGH! Hold jeres store, fede kæft! skriger jeg og kaster battet fra mig. Hvis Andreas havde stået ved siden af mig, havde jeg smadret hans fjæs. Så sætter jeg i løb. Spæner af sted — ud over markerne og væk fra lejrskoleområdet gennem krat og over marker med ryggen til to måbende 7. klasser. Jeg når ind i et sommerhusområde, hvor buskene river mit ansigt og træernes grene slår mig. Jeg snubler. Min trøje bliver flænset, og jeg har jord og snavs i ansigtet, på hænderne og knæene.

— Av for satan! udbryder jeg, og kryber sammen under den busk, der spændte ben for mig. Et sted langt væk kan jeg høre de andre råbe og kalde.

— PER? Peeee-eer?

— Lone, Per er stukket af!

Så kommer tårerne. Det er, som om det spidse buskads omfavner mig og flænser mig endnu mere. Til sidst hulker jeg uhæmmet.

Pludselig nærmer lyden af skridt sig. En gren bliver bøjet til side, og et velkendt ansigt kommer til syne: Michael!

— Han er her! Hey, alle sammen, han er her. Jeg har fundet Per, råber han.

De kommer løbende og stiller sig i en ring om mig som en flok kæmper, der betragter deres bytte.

— Hvad sker der for dig, Per?

— Hvad fanden har du gang i, mand?

Jeg sniger mit blik op på flokken. Det er det pinligste ever! Hvad skal jeg sige? Og hvordan skal jeg nogen sinde komme ud af den her busk med bare en anelse værdighed?

Griner de af mig eller med mig?

Det er 23 år siden, det skete. Alligevel giver episoden mig stadig myrekryb og følelsen af, at jeg næsten hellere ville dø end genopleve scenariet eller bare noget, der minder om det. Måske har du det på samme måde med en lignende situation? Noget, du husker med væmmelse? Måske taler de andre stadig om det, nøjagtig som de talte om min flugt? Og måske ved du præcis, hvad jeg mener, når jeg siger, at hver eneste gang, nogle nævner "rundboldflugten", så har jeg lyst til at grave mig ned.

Alligevel ændrede oplevelsen noget i mig. Den fik mig til at tage en beslutning. Lige dér i buskadset besluttede jeg, at jeg var færdig med at være klovn og spille fandango i tide og utide.

Det er fint nok at være sjov, men ikke klovn. Klovnen er ham, der gør sig selv til grin. Ham, de andre griner af. Spasmageren, derimod, er ham, de griner med. Kan du se forskellen? Balancen er hårdfin, og jeg var ved Gud ikke særlig heldig med at finde den. Jeg blev væk i mine egne jokes og røverhistorier. Uden dem følte jeg ikke, jeg var noget. For hvis jeg ikke kunne få de andre til at grine, hvad kunne jeg så?

Forhåbentlig er du bedre til at navigere rundt i rappe replikker og smarte kommentarer og ved, hvornår de skal komme, og hvornår de ikke skal — noget, jeg virkelig var en klovn (!) til at finde ud af. Og en dag nogle år senere fik det altså konsekvenser, fordi jeg ikke var klar over timingen, når jeg sagde noget.

Du lukker lort ud!

Vi sidder i sofaen hos Flemming. Det er den sædvanlige flok: Flemming, Anders, Johan, Andreas og jeg selv. Fem fede fodboldfyre på 15 år, tilbagelænet og fuldstændig cool. Der er ikke noget, vi ikke kan klare eller ved, og snakken og ping-pongen går derudad. Den, der råber højest, er ham, der bliver hørt.

— Hvad med hende Louise? Hun er sgu da meget lækker, siger

Flemming.

— Enig! råber Anders.

Johan supplerer:

— Jeg talte med hende til din sidste fest, Flemming. Kæft, hun er nice.

Prøv lige at høre det her ...

— Er det ikke noget med, at hun er Peters søster? afbryder jeg.

— Hvad?

— Ja, jeg er altså ret sikker på, at hun er Peters søster, fortsætter jeg.

— Nej, hun er ikke.

— Jo, fastholder jeg hårdnakket. — Peter er jo ham, som ...

— Per, hun er IKKE Peters søster, okay? Og vi gider ikke høre om Peter nu. Vi vil sgu hellere høre Johans historie om Lækre Louise ...

Ordene når mig slet ikke. Jeg hører, hvad han siger, men tænker ikke over, hvad det er, der kommer ud af hans mund.

— Nu er jeg Peter, fortsætter jeg og mimer noget, der skal få de andre til at ligge flade af grin.

Men ingen siger noget. Der er dyb tavshed. Shit, det er pinligt det her, tænker jeg. Hvorfor griner de ikke? Jeg forsøger endnu engang at få latteren frem i dem. Flere fagter, flere grimasser, flere dumme, latterlige ord uden betydning eller sammenhæng ... Hvorfor griner de ikke? Det er jo det her, jeg er god til — røverhistorier og klovnefagter?

Så snakker de videre. Jeg holder kæft og griner med, da Johan fortæller om Lækre Louise. Men jeg er ærgerlig over, at jeg ikke kunne få dem til at le.

Et par øl senere falder snakken på fodbold. Selvfølgelig. Fodbold og øl er det, der binder os sammen.

— Har I forresten hørt, at Lyngby lige har fået Nielsen til klubben? slynger Flemming ud.

De andre følger op:

— Det' løgn!

— What?

— Nej, jeg læste det i lokalsprøjten i går.

— Nå, shit, okay ...

— Spillede han ikke i Brede for mange år siden? siger jeg pludseligt.

I virkeligheden synes jeg, klubfodbold er gabende kedeligt. Især lokal klubfodbold. Men vi spiller i Lundtofte, og Lyngby er vores rivaler, hadeklubben nummer et, så selvfølgelig deltager jeg i samtalen. Lidt klubhjerne har man vel. Jeg lader, som om jeg har en holdning til fjendens spillerfornyelse, hvad jeg på ingen måde har, og pakker mit manglende budskab ind i en ligegyldig information om spillerens fortid. Egentlig aner jeg ikke, hvad jeg taler om. Jeg vil bare gerne være med i snakken.

— Nielsen var sgu da i Brede i en del år, siger jeg.

— Nej, han har altså aldrig været i Brede, siger Anders.

— Jo, fortsætter jeg.

— Nej, Per! Han var i Allerød.

— Prøv nu at høre her ... forsøger jeg.

— Per, har du måske nogen sinde været nede og se ham spille i Brede?

— Ja, mand! Selvfølgelig har jeg det.

Jeg er stædig. Men det er de andre også. Og de ved, hvad de taler om.

— Not! Han er bror til min bedste vens fætter, og jeg lover dig, at han aldrig har spillet i Brede. Det er noget, du finder på, Per.

— Okay, så har han måske ikke spillet i Brede. Men hvorfor skal jeg altid argumentere for, at jeg rent faktisk mener det, jeg siger?

Flemming hæver stemmen.

— Fordi du altid lukker lort ud, mand! Du siger kun noget for at sige noget. Alt, hvad der kommer ud af din mund, er sådan noget blah, blah, blah, som ingen gider tage seriøst, råber han.

Der bliver helt stille i stuen. Alle kigger på mig, og jeg slår blikket ned.

— I tror sgu da heller aldrig på mig, mumler jeg.

— Det er der måske en grund til. Spade! fortsætter Flemming.

Så bliver stuen atter stille.

Mine venner sagde cut. Råt, brutalt og kontant. Det gjorde ondt. Det var jo mine venner, jeg sad sammen med. Og hvis ikke ens venner gider høre på en, hvem gider så? Det værste var, at jeg inderst inde vidste, at de havde ret. Jeg skulle have holdt min mund. Jeg havde alligevel ikke noget at bidrage med til samtalen. Alt, hvad jeg sagde, var nemlig nøjagtigt så ligegyldigt, som Flemming påstod. Jeg blev ked

det og følte mig dum og udenfor. Her i sofaen med gutterne omkring mig og bjerne på bordet, var jeg jo på hjemmebane og burde kunne tale med om alting. Desværre overtog min stædige, indre klovn den fornuftige, smarte fyr — nøjagtig, som han havde gjort det så mange gange før.

Klovneklistermærke

Det, du gør i dag, er med til at forme dig til at blive den, du er i morgen. Og det, du siger og gør i dag, vil påvirke det, du siger og gør i morgen. Sådan er det. Og hvis vi ikke er opmærksomme på det og på de konkrete beslutninger, vi træffer, vil vi fortsætte og bare gøre de samme ting igen og igen, sige det samme igen og igen, og få de samme resultater igen og igen. Mit resultat var de andres grin. Det var den respons, jeg gik efter, hver eneste gang jeg åbnede munden. Jeg forsøgte altid at joke mig ud af en konflikt eller for at få opmærksomhed.

Hvorfor? Tænker du måske. Fordi det havde jeg altid gjort. Jeg havde altid været sjove-Per og så faktisk ikke nogen grund til at ændre det. Indtil nu havde jeg jo oplevet anerkendelse og høj status både hos drengene og pigerne, så hvorfor ikke fortsætte joker-stilen? Gutterne grinede, og pigerne fniste og blinkede, når jeg rystede op med rappe replikker. Derfor blev jeg ved. Jeg gjorde det samme og fik altid det samme resultat. Logisk. Men på et tidspunkt fik mine venner altså nok af at diskutere med en klovn uden situationsfornemmelse. Jeg mærkede med det samme manglen på den anerkendelse, som mine jokes havde givet mig, og det var drænende. Jeg ville høres! Jeg ville grines af! Derfor forsøgte jeg mig med en røverhistorie. Men det skulle jeg aldrig have gjort, for jeg fik den med at lukke lort ud tilbage. Sandheden var som en spand iskoldt vand lige i fjæset. Men selvom den gjorde ondt, fik den mig også til at indse noget — nøjagtig som den dag i buskadset efter min rundboldflugt. Det gik op for mig, at det ikke var andres skyld, at jeg følte mig som en misforstået klovn. Som en standup-komiker med et tavst publikum foran sig. Aben sad

i virkeligheden hos mig. Jeg kunne ikke bebrejde dem, at de ikke lyttede til mig eller tog mig alvorligt, for jeg havde klistret klovne-mærkatet i panden på mig selv. Der var ikke nogen, der nogen sinde havde bedt mig fortælle en joke eller en god (eller dårlig) historie. Der var heller ikke nogen, der nogen sinde havde kaldt mig for en klovn, indtil den dag, jeg selv begyndte at lave klovnumre. Og det gjorde jeg, fordi jeg forventede, at det var det, de andre gerne ville høre. I virkeligheden ville de nok hellere have haft, at jeg havde tiet stille frem for at brøle ud med ligegyldigheder på upassende tidspunkter.

Lige dér i sofaen besluttede jeg mig for at lære noget om situationsfornemmelse. Fra nu af gjaldt det om at tænke inden, jeg talte. I hvert fald bare en gang imellem. Kort sagt besluttede jeg mig for at gøre noget nyt.

Hvorfor? Fordi jeg gerne ville skabe nye resultater. Jeg kunne godt tænke mig at slippe af med klovneklistermærket og blive taget alvorligt og lyttet til. Men hvordan skulle jeg ændre min rolle? Og hvem var jeg egentlig, hvis jeg ikke var klovnen?

Farlig muskeltræning og genial grundform

Som jeg nævnte før, så skaber vi ikke noget nyt ved at gøre nøjagtig, som vi plejer. Det er ikke sikkert, at de resultater, vi plejer at få, er forkerte eller dårlige, som i mit tilfælde. Det er bare et faktum. Hvis du gør, som du plejer, så får du det, du plejer. Hvis jeg altid prøver at joke mig ud af en diskussion eller ender med at trække mig, fordi jeg alligevel ikke aner en skid om, hvad det er, jeg sidder og siger, så vil de andre også reagere på samme måde, som de altid har gjort — nemlig overhøre og ignorere mig. Og hvis man skal ændre det, kræver det indsigt. Det var dét, jeg fik i buskadset og i sofaen. Men hvad kan man bruge indsigt til?

I det øjeblik, vi har indsigt i vores beslutninger og har selvtilid til at erkende konsekvenserne, har vi mulighed for at påvirke beslutningerne og ændre dem til et bedre resultat. Men det kræver mod at ændre noget, der ligger dybt i os, og kun de sejeste formår at gøre

det. Jeg har stadig min klovnemærkat.

At jeg engang var klovne-Per betyder ikke, at jeg er dårlig til at være sjov, tværtimod er jeg vant til at skabe resultater med humoren som middel. Fordi jeg ikke har prøvet andet, bliver jeg skræmt ved tanken om at skulle bruge en anden metode. Ergo føles det mest trygt og sikkert at ty til den vante rolle. Jeg har jo været sjov hele livet, så derfor ved jeg, hvilke knapper jeg skal trykke på, og hvordan jeg skal agere. Jeg har trænet min "klovnemuskel" rigtig meget. På den front er min grundform genial. Men på andre områder er jeg en slapsvans. For eksempel når jeg skal være seriøs eller alvorlig. Både i buskadset og i sofaen besluttede jeg mig for at lægge min "klovne-muskel" på hylden og i stedet træne en anden muskel. Men det var virkelig svært.

Kursændring i livet

Det bedste, du kan gøre, hvis du gerne vil ændre dit prædikat eller den rolle, du spiller, er, at begynde at gøre noget nyt. Hvad for eksempel? tænker du måske nu. Det er egentlig lige meget. Du skal bare gøre noget andet end det, du plejer at gøre. Ellers sker der ingenting. Hvis du altid taler meget, så prøv at tale lidt mindre. Hvis du aldrig siger noget sjovt, så vov dig ud i en dristig bemærkning. Gå lidt på opdagelse og brug nogle af de områder af dig selv, som plejer at ligge øde hen. Det vigtigste er at vide, at der ikke er noget rigtig eller forkert. Det handler bare om at være bevidst om i hvilken retning, man bevæger sig — eller om man står stille og er låst i den samme rolle. For hvis ikke man er bevidst om det, man vil ændre, kan man jo hverken gøre fra eller til.

Det hele bunder i vaner. Hvis du altid går ind ad døren til højre, kan det være fordi, det er det, der føles mest trygt. Måske er det den vej, du kender og er vant til at gå ad. Men det kan også være fordi, du ikke aner, at der eksisterer en dør til venstre. Eller fordi du bare ikke gider gå til venstre i stedet for.

Du kan sagtens gå ind ad døren til højre og være træt af det uden at ane, hvordan det skal blive anderledes. Og så kan du gå dér med

armene over kors og spille tiden med at pege fingre af de andre og sige, at de også bare er skide heldige, fordi de går i en anden retning. Eller du kan træffe et valg om at ændre kurs. Det kræver blot, du ved, at der er en dør til venstre, og at du beslutter dig for at åbne den. Der er ikke nogen, der kommer og flytter dine ben for dig. Og hvis du venter på, at de andre henter dig, eller at der er nogen, der beder dig om at vende om eller dreje, så kommer du til at vente rigtig længe. Du har selv ansvaret for de døre, du åbner – eller ikke åbner. Til gengæld har du også friheden til at vælge dine døre fuldstændig, som du selv har lyst til og er inspireret af.

Det er de andres skyld ...

De fleste af os mener ikke, at det er vores egen skyld, at vi har fået tildelt klovne- eller kongerollen. Ofte er det noget, vi føler, andre pådutter os. Man kan jo ikke ændre andres måde at tænke på – eller kan man?

Jeg hører tit, teenagere og voksne sige, at det er de andres skyld, at han er, som han er. Vås! Vi bærer selv ansvaret for, hvem vi er. Men jeg vil medgive, at man godt kan føle, at den rolle, man nu engang har fået, ikke er kommet, fordi man selv har ønsket den. Der er næppe nogen, der vågner op en morgen og tænker: Fra i dag vil jeg gerne være klassens klovn eller ham den dumme, der ikke fatter en brik matematik! Næh, vores roller er ofte kommet snigende. Men hvad stiller man op, hvis man virkelig føler, at det er de andre, der siger, at man er doven?

Først og fremmest kan du tage stilling til, hvad du selv gør for at modbevise det. Hvad gør du aktivt for, at de ikke skal opfatte dig som en doven fyr, men som en, der er fuld af power og energi? Du kan ændre din rolle ved at ændre de fysiske forhold omkring dig. Eksempel: Hvis du bliver ved med at sige, at du er dårlig til matematik, ændrer du ingenting. I stedet fastholder du dig selv i den rolle. Men i det øjeblik, du ændrer på forholdene omkring matematiklektierne, kan der ske noget. Hvis du for eksempel sagde:

— Aij, jeg gad vide, hvordan den her graf ender, eller noget tilsvarende, i stedet for at sige: — Jeg kan ikke finde ud af det, så snart du lugter et koordinatsystem, så har du allerede stor indflydelse på din egen rolle.

Det, du siger, er du selv

Tænk også over, hvordan du taler om dig selv. Altså, om du kalder dig selv for det, du i virkeligheden ikke ønsker at være. Tag stilling til, om du ubevidst lader andre tale om dig på en bestemt måde både positivt og negativt. Når folk siger noget om dig eller bruger nogle bestemte ord om dig som for eksempel hurtig, scorekarl, doven, dum eller klovn, er det ofte en form for retfærdiggørelse af noget inden i dem selv. Hvis en kalder dig for en klovn, kan det meget vel være fordi, vedkommende selv føler sig som en klovn. Det samme gælder dumme-rolle. Ofte er det et udtryk for, at vedkommende selv føler sig en lille smule dum og på glatis. Og for ikke selv at få rollen som den dumme, skynder han sig at få en anden til at fremstå sådan. Dit bedste våben er at modbevise det. Brug nogle helt andre ord. Lad være med at gå i forsvar og sige:

— Nej, jeg er ikke dum ...

Eller:

— Nej, jeg er ikke en klovn ...

Vores hjerner forstår nemlig ikke ordet "ikke". Så hvis du siger, "jeg er ikke dum", efterlader du de andre med et billede af dig, der siger "dum". Og gæt hvad de så tænker om dig? Brug i stedet nogle helt andre ord, som giver nye og mere rigtige og positive associationer. For eksempel noget, du godt kan lide eller er god til. Fodboldfan, gagdet-gud, klog, sjov ...

Hvis du for eksempel render rundt og omtaler dig selv som ham, der ved alt om matematiske formler eller siger, at koordinatsystemer er det fedeste i verden, er du ikke ligefrem på vej væk fra rollen som "nørd" — tværtimod. Og hvis du hele tiden går rundt og siger, at du er skod til matematik, så ændrer du heller ikke ligefrem selv på, hvordan

de andre opfatter dine matematiske evner. Så tænk over, hvad du siger om dig selv, og hvilke emner du i det hele taget taler om. Prøv at bruge nogle andre ord end dem, du hidtil har brugt om dig selv. Jeg ville for eksempel gerne være sjov, men jeg ønskede aldrig at være en klovn. Sjov er et positivt ord, klovn er et negativt. Men fordi jeg selv brugte klovneordet, gjorde andre det også, og derfor var det hurtigt det, der blev mit mærkat.

Hvis du altid er ham, der forstår matematikken eller grammatikken som den allersidste, er det nærliggende at kalde sig selv dum. Eller bare slynge ud, at man ikke fatter det her fag! De andre vil hurtigt kigge på dig med "dumme-øjne". Prøv i stedet at sige:

— Det er enormt interessant, men jeg er ikke helt med på løsningsmetoden. Er der nogen, der kan forklare mig det på en anden måde end læreren?

På den måde taler du automatisk om situationen og dig selv på en anden måde, end du plejer. Lad være med at sige:

— Det her er totalt latterligt!

Eller:

— Jeg gider ikke!

Eller:

— Det er kedeligt.

Selvfølgelig gider du, og selvfølgelig er det ikke kedeligt. Det er svært. Der er en stor forskel! Hvis du ændrer den måde, du taler om faget eller situationen på, vil jeg vædde med, at resultatet også ændrer sig. Det er faktisk ganske simpelt: Når vi gør noget nyt, skaber vi også nye resultater. Men hvis vi gør det samme, som vi plejer, får vi også det samme resultat, som vi plejer. Så tør du, vil du og kan du gøre noget nyt?